

PREGĂTIREA COLECȚIEI DE SCULPTURĂ A SECȚIEI DE ARTĂ DIN CADRUL MUZEULUI ȚĂRII CRIȘURILOR DIN ORADEA ÎN VEDEREA MUTĂRII ÎNTR-UN NOU SEDIU. CONSIDERAȚII ASUPRA PROCESULUI DE AMBALARE (IV)

SZILÁGYI MÁRIA ILDIKÓ*, VASILE SARCA*

LE TRAVAIL PRÉPARATOIRE DE LA COLLECTION DE SCULPTURE DU MUSÉE D'ORADEA POUR LE TRANSFERT DANS UNE NOUVELLE SIÈGE. CONSIDÉRATIONS SUR LE PROCESSUS D'AMBALLAGE (IV)

Cet article est placé dans le prolongement du précédente étude consacré à l'emballage de la collection de peinture, d'art décoratif et de graphique pour le transfert du Département d'Art dans un nouvel emplacement. Il vise à enregistrer le processus de préparation et de l'emballage de la collection de sculpture pour le transfert dans le nouveau siège.

Mots clefs: collection de sculpture, dimensionnement, besoin de matériaux, emballage

Textul de față este continuarea studiului privind ambalarea colecției de pictură, a colecției de artă decorativă și a colecției de grafică în vederea mutării Secției de Artă într-un nou sediu¹. El își propune să consemneze, procesul de pregătire și ambalare a colecției de sculptură în vederea transferului la noua locație.

În colecția de sculptură a Muzeului Țării Crișurilor avem un număr de 303 obiecte, create de către 100 artiști plastici, unii dintre ei, puțini, neidentificați².

Colecția de sculptură este formată din lucrări moderne și contemporane, executate majoritar de către artiști plastici autohtoni și în foarte mică măsură de sculptori europeni, străini, în majoritate francezi. Considerăm a fi utilă trecerea în revistă, în ordine alfabetică, a autorilor lucrărilor de sculptură aflate în colecția Secției de Artă a muzeului. Aceștia sunt următorii:

* Muzeul Țării Crișurilor Oradea, ildikoszilagy@yahoo.com; puiu_sarca@yahoo.com

¹ Szilágyi Mária Ildikó, Vasile Sarca, *Pregătirea colecției de pictură a Secției de Artă din cadrul Muzeului Țării Crișurilor din Oradea în vederea mutării într-un nou sediu. Considerații asupra procesului de ambalare*, în „Biharea”, an XXXI-XXXIII, Oradea, 2009, p. 337-344; Idem, *Pregătirea colecției de artă decorativă a Secției de Artă din cadrul Muzeului Țării Crișurilor din Oradea în vederea mutării într-un nou sediu. Considerații asupra procesului de ambalare (II)*, în „Biharea”, an XXXIV-XXXVI, Oradea, 2011, p. 237-244; Idem, *Pregătirea colecției de grafică a Secției de Artă din cadrul Muzeului Țării Crișurilor din Oradea în vederea mutării într-un nou sediu. Considerații asupra procesului de ambalare (III). Statistica expozițiilor organizate de Secția de Artă din 2006 până în prezent*, în „Biharea”, an XXXVII, Oradea, 2011, p. 199-205

² Registrul de Sculptură a Secției de Artă

Nr. crt.	AUTOR (ARTIST PLASTIC, SCULPTOR)	Număr piese în colecția M.T.C.	Nr. crt.	AUTOR (ARTIST PLASTIC, SCULPTOR)	Număr piese în cole M.T.C.
1	ADAM NICOLAE	1	2	AFTENIE RADU	2
3	ALDEA -SERAI GHEORGHE	1	4	ANESTIN ION	1
5	ANGHEL GHEORGHE	2	6	ANONIM / NECUNOSCUȚ	22
7	BALOGH PÉTER	7	8	BAMFI LADISLAU	4
9	BARASCHI CONSTANTIN	3	10	BÂRLEANU IFTIMIE	1
11	BENCZÉDI SÁNDOR	9	12	BOLEA AURELIAN	1
13	BONE RUDOLF	3	14	BOȘȚINĂ VALENTINA	1
15	BOUCHER ,ALFRED*	1	16	BRIAN, JOSEPH*	1
17	BUZDUGAN ION	1	18	CAMBOS, J.*	1
19	CARAGEA BORIS	1	20	CARAGIU- GHEORGHÎȚĂ GEORGETA	1
21	CARRIER-BELEUSSE, ALBERT ERNEST*	2	22	CLODION, CLAUDE MICHEL*	1
23	CODREANU IRINA	1	24	COMAN GHEORGHE	1
25	CONSTANTIN IOSIF	3	26	CONSTANTINESCU MAC	3
27	CORCESCU NAUM	2	28	COVALSKI GAVRIL	2
29	DEACU ALEXANDRU	1	30	EBERWEIN ANTON	1
31	EGYED JUDITH	5	32	EMILIAN CELINE (SEVASTOS)	1
33	FARKAS IOSIF	1	34	FEKETE IOSIF	74
35	FERENCZI -TĂȚAR DOINA	2	36	FOAMETE CONSTANTIN	1
37	FRANCOIS, MONIQUE*	1	38	FULICEA VIRGIL	1
39	G. NISONI*	1	40	GAÁL ANDRÁS	1
41	GAGA VICTOR	2	42	GAUTIER, J.*	1
43	GEORGESCU SPIRIDON	1	44	GORDUZ VASILE	1
45	GUGUIANU MARCEL	1	46	GYÖRGY ADALBERT	1
47	HAN OSCAR	4	48	HOUDON, JEAN ANTOINE*	1

49	IACOBI PETER	1	50	INGO GLASS	1
51	IOAN FLORICA	2	52	IONESCU NICOLAE (TENE)	1
53	IRIMESCU ION	3	54	IZSÁK MARTIN	1
55	JAKOBOVITS MÁRTA	3	56	JALEA ION	3
57	JECZA PETRU	1	58	KASSARGIAN IOANA	4
59	KÓS ANDRÁS	2	60	KRUCH NICOLAE	4
61	LADEA ROMUL	1	62	LERCHNER IULIA	1
63	LILLE MOR	1	64	LOWITH MARC EGON	1
65	MAITEC OVIDIU	3	66	MÁTHÉ IOSIF	3
67	MEDREA CORNEL	1	68	MEIU MIHAI	2
69	MEREANU EMIL	1	70	MUREAU, FRANCOIS*	1
71	NÉMETH ANTON	1	72	NICOLIU CONSTANTIN	2
73	OLÁH GÁBOR	1	74	ONIȚĂ IULIA	4
75	ONOFREI MIHAI	1	76	PACIUREA DIMITRIE	1
77	PATRICHI GRIGORE	1	78	PETRAȘCU MILIȚA	6
79	PRAJA GHEORGHE	1	80	PUSKÁS SÁNDOR	1
81	ROBOTOS IULIA	2	82	ROMAN VICTOR	2
83	STANCA -PAMFIL RODICA	9	84	STĂNESCU GHEORGHE	2
85	STERGHIDIS COSTAS	3	86	SZABÓ IOSIF	3
87	SZÉLES KOLOMAN	1	88	SZERVÁTIUSZ JENŐ	1
89	SZERVÁTIUSZ TIBOR	1	90	ȘAPIRA- SAIN RITTA	1
91	ȘTEFĂNESCU MIRCEA	4	92	TÂRNOVAN VID	2
93	TUDOR GHEORGHE	3	94	UNGUREANU RODICA	10
95	VARÓ MÁRTON	3	96	VASILESCU PAUL	1
97	VIDA GÉZA	2	98	VLAD ION	1
99	VLASIU ION	5	100	ZSAKÓ ZOLTÁN	6

La o trecere în revistă atentă a colecției, distingem câteva trăsături concrete. O primă mențiune se referă la numărul de 74 de lucrări executate de către sculptorul Iosif Fekete (1903-1979), naturalizat la Oradea, în a doua parte a vieții (1944-1979), figură marcantă a sculpturii românești din al doilea și al treilea pătrar al secolului al XX-lea. Un număr de 30 de lucrări au fost donate muzeului în anul 1976 și constituie ceea ce azi numim ”Donația Iosif Fekete”. Cu alte cuvinte, 24,4% , aproape un sfert din colecția de sculptură, este opera sculptorului, cunoscut în perioada interbelică și sub numele de Iosif Negrulea. Considerăm că, merită să consacram câteva fraze acestui artist plastic, cu atât mai mult cu cât în anul 2013 se împlinesc 110 ani de la naștere.

Născut, copilărit și școlit la Hunedoara, cu studii superioare la Academia de Belle Arte din București (cu Fritz Stork, C. Artachino, G.D. Mirea la desen și pictură și cu D. Paciurea, I. Jalea, O. Han la sculptură), după o perioadă trăită la București și una scurtă la Budapesta (anii celui de-al doilea război mondial), Iosif Fekete își leagă a doua parte a vieții, pentru eternitate de orașul de pe Crișul Repede. A fost un artist plastic prolific, multilateral, permanent în căutarea ineditului și deschizător de drumuri în sculptura contemporană. A desenat, a pictat, a scris, dar mai presus de toate a fost sculptor. A abordat aproape toate materialele sculptural posibile: lut, ceramică, teracotă, piatră, marmură, lemn de diferite esențe, bronz și fier forjat. Inegalitatea sa stilistică, de la o etapă de creație la alta, se explică prin permanentul experiment. A căutat și a găsit limbajul cel mai potrivit materialului - suport în care a creat. Evantaiul său tematic a fost și el extrem de larg. A debutat în mod plener în sculptura monumentală cu *Monumentul Eroilor Aerului*, considerat a fi cel mai frumos monument al Bucureștiului, în calitate de colaborator, în fapt, unic executor, lucru dovedit și de permanenta revenire la *tema zborului*, temă care îl va obseda, ca un leitmotiv, pe întreg parcursul creației sale. Pe aceeași direcție a monumentalului, va realiza aproape un deceniu mai târziu, partea sculpturală a obeliscului de la Alba Iulia, închinat lui Horea, Cloșca și Crișan. Sculptează *busturile* unor reprezentanți ai culturii și ai artei naționale și universale, precum: Al. Sahia, M. Twein, I. Vulcan, C. Brâncuși etc. Un ciclu de lucrări materializează idei *filosofice*, un altul este dedicat *iubirii*. Tema *muzicii* găsește și ea un larg spațiu în opera sa, la fel ca și sculptura *animalieră*. Poate fi considerat unul dintre cei mai mari artiști ai acestui subiect din sculptura românească. Ca manieră de exprimare, în perioada interbelică, abordează *expresionismul*, la mijlocul veacului revine la un anumit tip de *realism* impus de epocă, pentru ca la începutul deceniului al șaselea să se afle printre primii care deschid noi căi de exprimare în arta plastică românească³.

În jurnalul său de atelier sculptorul reflecta următoarele: „Mă gândesc cât de

³ V. Florea, *Arta modernă și contemporană*, vol. II, București, 1982, p.254-285; M. Țoca, *Iosif Fekete*, București, 1977, passim; Vasile Sarca, *Iosif Fekete. Viața și activitatea*, lucrare de licență, Cluj-Napoca, 1977, passim; Gabriela Crișan, *Catalogul sculpturii românești moderne din colecția de artă din Muzeul Țării Crișurilor*, în *Crisia XVIII*, Oradea, 1988, p.767-772, Anisia Fekete, *Viața și activitatea sculptorului Iosif Fekete-Negrulea (1903-1979)*, în manuscris, passim

mult trebuie să prețuiască pe creatorul cel mare „Întâmplarea” care nu are rutină să nimicească „Neașteptatul” și să închidă în măsuri înguste și strâmte posibilitățile fără margini ale „Infinitului”” (Iosif Fekete, 20 martie 1970)⁴.

Procesul de pregătire a obiectelor de sculptură

Revenind la obiectul propus prin titlul articolului, arătăm că procesul pregătirilor în vederea ambalării colecțiilor muzeale destinate a fi transportate la noul sediu este unul complex, inedit, pe alocuri irepetabil, lipsit de îndreptare și literatură de specialitate autohtonă și este unul de lungă durată. Cu toate că operațiunile se execută pe tipuri de colecții, o serie de demersuri se aseamănă între ele sau sunt identice, după cum altele se deosebesc. Prin urmare, în procesul de consemnare a întregii operațiuni de mutare, unele noțiuni, idei, proceduri vor fi repetate atât în practică cât și în descrierea teoretică a acestora.

Pe parcursul ambalării pieselor de colecție din muzeu este importantă alegerea și proiectarea modelului de ambalaj destinat a fi utilizat la împachetare. Acesta trebuie să îndeplinească o serie de standarde de siguranță, precum cele ce privesc protejerea bunurilor culturale din patrimoniu. De la început, acestea au scopul să confere siguranță și protecție la standard înalt pieselor în cauză, împotriva degradărilor de orice fel. Acesta este motivul pentru care opțiunea noastră s-a orientat spre produse de împachetare de calitate optimă.

În vederea ambalării colecției de **SCULPTURĂ**, am ținut cont de structura materialului din care a fost executat obiectul muzeal, de greutate precum și de dimensiunile acestuia, deci de *criteriul tipodimensional*⁵. În ce privește materialul din care sunt executate sculpturile din muzeul nostru putem aminti următoarele categorii:

Nr. crt.	MATERIAL CONSTITUTIV	Nr. buc.
1	Alamă	1
2	Aliaj de zinc galvanizat	1
3	Aluminiu turnat	16
4	Bronz	73
5	Ceramică	2
6	Ciment	5
7	Fier	2
8	Gips	35
9	Granit	1
10	Lemn	84

⁴ http://ro.wikipedia.org/wiki/Iosif_Fekete

⁵ Aurel Moldoveanu, *Conservarea preventivă a bunurilor culturale*, București, Ministerul Culturii, Centrul de pregătire și formare a personalului din instituțiile de cultură, 1999, p. 160-162

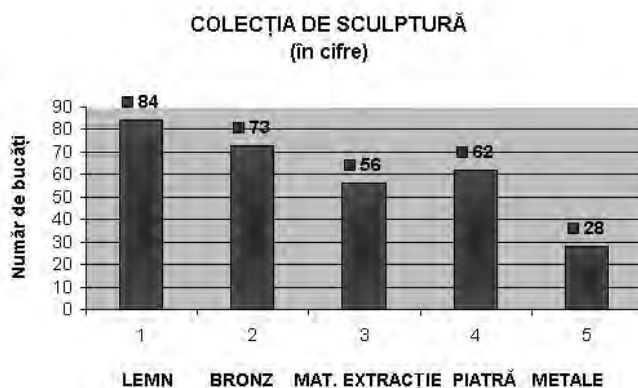
11	Marmură	27
12	Metal	4
13	Piatră	31
14	Plumb	1
15	Porțelan	1
16	Tablă bătută (martelată) Tablă ștanțată din aramă	1 1
17	Teracotă	13
18	Tuf vulcanic	3
19	Zamac	1

În consecință, propunem o împărțire a lucrărilor de sculptură în 5 grupe mari după materialul din care sunt alcătuite. Astfel avem:

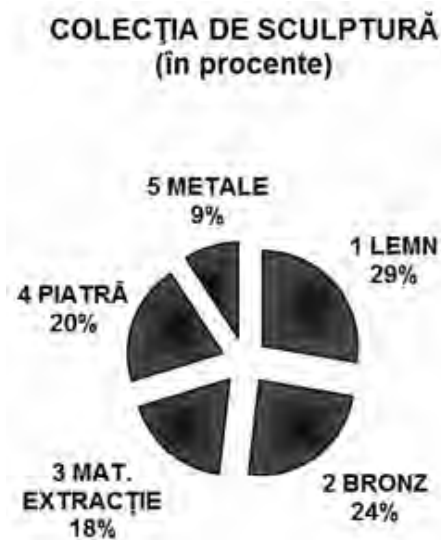
Nr. crt.	GRUPA	STRUCTURA MATERIALULUI	Total nr. buc.	% din totalul colecției de sculptură
1	I.	LEMN	84	29
2	II.	BRONZ	73	24
3	III.	MATERIALE DE EXTRACTIE gips - 35 buc teracotă - 13 buc ciment - 5 buc ceramică - 2 buc porțelan - 1 buc	56	18
4	IV.	PIATRĂ piatră - 31 buc marmură - 27 buc tuf vulcanic - 3 buc granit - 1 buc	62	20

5	V.	METALE	28	9
		aluminiu - 16 buc metal - 4 buc fier - 2 buc alamă - 1 buc aliaj de zinc galvanic - 1 buc plumb - 1 buc tablă bătută - 1 buc tablă aramă - 1 buc zamac - 1 buc		

Ca număr și procent de obiecte, această statistică, transpusă în grafice, se prezintă în felul următor:

Grafic 1

Grafic 2

Condițiile practice ale ambalării și pregătirii obiectelor de sculptură

Obiectele se ambalează ținând cont de cele cinci clasificări menționate mai sus. La obiectele fragile se folosește cu predilecție polistiren expandat și o mare cantitate de folii cu bule de aer, cu care se învelește de jur împrejur lucrarea. Acest procedeu reduce din rigiditate, imprimând totodată un procent de elasticitate care mărește siguranța piesei.

Lucrările de sculptură din grupele I., II., IV. și V. se ambalează în folie cu bule, în timp ce lucrările de dimensiuni mai mici se introduc în cutii de carton, eventual lemn.

Lucrările din grupa a III-a cu fragilitate și sensibilitate crescută se ambalează, tot în folie cu bule, totodată și în cutii tapetate cu polistiren expandat, tot în scopul unei mai bune protejări.

Lista ilustrațiilor

Foto 1. Lucrarea de sculptură (Iosif Fekete, *Muzica I*, lemn, 0,560/0,450/0,130 m)

Foto 2. Ambalarea lucrării în folie cu bule de aer

Foto 3. Sculptura ambalată în folie cu bule de aer

Foto 4. Așezarea sculpturii ambalate în cutie de carton

Foto 5. Așezarea a două lucrări de sculptură în aceeași cutie de carton și completarea cutiei cu materiale de polistiren, carton ondulat, hârtie, în scopul evitării mișcărilor (jocurilor) în cutie

Foto 6. Închiderea și marcarea conținutului cutiei

Foto 1

Foto 2

Foto 3

Foto 4

Foto 5

Foto 6

Condițiile de transport ale lucrărilor de sculptură

Datorită faptului că o mare parte din obiectele de sculptură sunt mari, grele, unele chiar foarte grele (până la câteva sute de kilograme) trebuie să avem o deosebită grijă la manipularea lor. Aceasta pentru un dublu scop: pe deoparte spre a respecta regulile de protecția muncii și a nu expune transportul unor accidente de muncă nedorite, iar pe de alta spre a proteja integritatea bunului artistic. Astfel se interzice cu desăvârșire: târârea obiectelor, mânuirea lor prin apucarea, presarea sau tensionarea

protubeărănțelor/proeminențelor, transportarea cu acelaș mijloc (cărucior) a obiectelor cu structuri și mărimi diferite, mișcarea obiectelor mari și grele, fără a dispune de echipe de lucru corespunzător instruite specificului operațiunii, transportarea mai multor obiecte în același timp de către o singură persoană și nu în ultimul rând respectarea pozițională a echilibrului obiectului⁶.

Prin lucrarea de față am încheiat, în linii mari un prim capitol, cel al ambalării obiectelor de artă din colecția muzeului orădean. Cele notate de către noi mai sus sunt rodul unor experiențe proprii, de cele mai multe ori inedite și poate irepetabile. Sunt experiențe care ar fi posibil și de dorit să nu se mai repete prea curând în viața unui muzeu. Le-am consemnat deoarece, fie și din omisiunea noastră, nu le-am mai întâlnit în altă literatură de specialitate autohtonă. În consecință, ea poate servi parțial și ca exemplu în cazul unor situații similare. În altă ordine de idei ea va rămâne drept o consemnare inedită a unui eveniment muzeal.

Prin ciclul celor patru comunicări făcute de către noi, comunicări ce s-au axat în principal pe ambalarea și pregătirea obiectelor de artă în vederea schimbării unei locații muzeale cu alta, am consemnat doar o primă treaptă a unei vaste operațiuni.

O a doua etapă, la fel de importantă în desfășurarea operațiunilor de mutare, o constituie transportul obiectelor dintr-o clădire în alta. Aici avem în vedere: dizlocarea obiectelor de artă din spațiul de depozitare, urcarea obiectelor pe mijloace de transport manuale, coborârea lor, pe trepti de la un nivel superior la parterul clădirii, urcarea într-un mijloc de transport motorizat, transportul și însoțirea obiectelor de la și la clădirea muzeală, emiterea documentației în vederea însoțirii pieselor, reluarea operațiunilor de debarcare din mijlocul de transport, urcarea în noua clădire și depozitarea la locul de destinație, de așa manieră încât să nu mai sufere noi mișcări de remutare. O etapă deosebit de importantă în desfășurarea acțiunii o constituie predarea, primirea, permanenta supraveghiere și depozitarea la locul de dinainte stabilit al obiectelor.

Toate acestea considerăm că vor face obiectul, în baza experienței a unui nou ciclu de comunicări, posibile în genul:

I. Transportul și instalarea colecției de pictură:

1. În depozit
2. În viitoarea expoziție de bază

II. Transportul și instalarea colecției de artă decorativă:

1. În depozit
2. În viitoarea expoziție de bază, așezate de sine stătător sau în vitrine expoziționale

III. Transportul și instalarea ... etc.

⁶HOTARĂRE nr. 1546 din 18 decembrie 2003 pentru aprobarea Normelor de conservare și restaurare a bunurilor culturale mobile clasate, Art. 20